

Favorable moral-psychological atmosphere, which is due to the appearance of the necessary feelings which stimulate the development of creativity, initiative and self-reliance of the pupils, is considered as a favorable ground for the crystallization of moral-aesthetic education of students.

In the article attention is drawn to the conditions of effective moral-aesthetic education of the individual. The use of various types of work at the Arts lessons are analyzed

Key words: primary schoolchildren, moral and aesthetic education, art.

Стаття надійшла до редакції 25. 05. 2016

І. В. Давидюк

ОСНОВНІ ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОЗДОРОВЧО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ

Анотація. В статті розкриваються перспективи підготовки вчителів початкових класів до інноваційної педагогічної діяльності в оздоровчо-спортивній роботі. Досліджено, що вирішувати проблему підготовки фахівці до оздоровчо-спортивної роботи потрібно ще в період навчання майбутнього педагога у вищому навчальному закладі. В освітньому просторі закладу потрібно створити умови, які сприятимуть формуванню у майбутніх учителів правильного ставлення до здоров'я як основної цінності людини, що значно стимулюватиме їх рефлексивну діяльність та усвідомлення особистої відповідальності за здоров'я своїх вихованців.

Ключові слова: інновація, оздоровчо-спортивна робота, вищий навчальний заклад.

Постановка проблеми. Модернізація системи підготовки студентів у вищій школі є однією з актуальних проблем сьогодення, адже вона повинна відповідати оновленим вимогам і забезпечувати належний рівень готовності майбутнього вчителя до ефективної педагогічної діяльності. На цю проблему відчутний вплив має долучення вітчизняної освітньої галузі до європейських та міжнародних освітніх стандартів. Тому важливою проблемою залишається пошук ефективних шляхів удосконалення процесу професійної підготовки вчителя-професіонала, здатного творчо реалізувати себе в різних освітніх напрямках. Особливо гостро ця проблема стоїть для категорії вчителів початкової школи як фахівців в оздоровчо-спортивному напрямі.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Аналіз наявних концепцій професійної підготовки вчителів (В. Бондар, В. Буряк, В. Євдокимов, Л. Кондрашова, В. Моторіна, О. Киричук, М. Михальченко, В. Ковальчук, С. Лісова, О. Петренко, О. Пехота, В. Сластьонін, В. Монахов, Н. Хмель, Т. Яценко та ін.) дає можливість сформулювати

узагальнені характеристики професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя, що передбачає цілеспрямовану діяльність для засвоєння знань студентами, що будуть використані для стимулювання розвитку особистості учня та для забезпечення підготовки до неперервного професійного розвитку. Професійна підготовка усвідомлюється як система, що становить єдність змісту, структури, цілей навчання та виховання студентів, способів реалізації набутих знань, умінь і навичок у роботі з учнями. Основними функціями професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя є соціально-гуманітарна, психолого-педагогічна, фахова, практична підготовка. Метою і результатом професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя є підготовленість майбутнього вчителя до професійної діяльності, найважливішою характеристикою якої є професійна компетентність вчителя. За умови такого підходу, цільовим орієнтиром професійної підготовки є компетентний фахівець, що здійснюватиме професійну діяльність на високому професійному рівні. Головним виконавцем усієї багатогранної роботи в молодшій школі є вчитель початкових класів, який відповідає не тільки за проведення навчальних занять, але і за формування оздоровчо-спортивної грамотності у молодших учнів взагалі, включаючи всі різновиди форм та методів, які використовуються в цій роботі.

Проблеми готовності майбутніх фахівців до різних видів педагогічної діяльності відображені в роботах І. Богданова, І. Дичківської, І. Зязюна, С. Лісової, Т. Поніманської та ін. [2; 4; 6; 9; 10].

Ми вважаємо, що найбільш повний аналіз сутності професійної підготовки міститься у праці С. В. Лісової, яка обґрунтовує правомірність розуміння її як процесу професійного становлення майбутніх фахівців, мети і результату ВНЗ, необхідності включення студента у навчально-виховну діяльність [9].

На думку Т. І. Поніманської, фахова готовність до педагогічної діяльності вчителя – це цілісне стійке утворення, яке є фундаментальною умовою успішного виконання функцій, організації ефективного навчального процесу молодших школярів і результатом професійно-педагогічної підготовки вчителя [10].

Метою написання статті є наукове обґрунтування інноваційних напрямів підготовки майбутніх учителів початкової школи до педагогічної діяльності в організації роботи оздоровчо-спортивного напрямку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукових робіт показує, що результативність роботи сучасного вчителя щодо реалізації державної політики з підготовки здорового підрастаючого покоління до життя та праці залежить від якості його професійної підготовки [2]. Цим визначається не лише його професіоналізм і якість виконання професійних функцій, а й компетентність у формуванні та розвитку знань оздоровчо-спортивного напрямку у підрастаючого покоління. Загальнопедагогічна підготовка як важливий компонент цілісної системи професійної підготовки є визначальною у професійному становленні майбутнього педагога.

Істотний недолік традиційної системи професійної підготовки вчителів у педагогічних ВНЗ полягає в її відриві від шкільної практики. Нові науково-педагогічні ідеї із запізненням втілюються в навчальних планах, програмах і підручниках для вищої школи. На цьому також наголошують науковці (Н. Волкова, Б. Долинський, І. Коробченко, І. Костікова), вважаючи, що однією з причин кризової ситуації в здоров'ї населення є відставання від сучасних вимог усіх напрямів підготовки та перепідготовки фахівців початкової школи в оздоровчо-спортивному напрямі. Знання, що студенти одержують у стінах вищих закладів освіти, швидко стають неактуальними, тому постає завдання підготувати фахівця, здатного легко адаптуватися до змін, спроможного до інноваційних пошуків [3; 5; 7; 8]. Перед вищими навчальними закладами, що готують майбутніх учителів, постають завдання цілеспрямованого розвитку найважливіших властивостей педагога, його залучення до активних способів освоєння соціального, наукового і культурологічного досвіду з метою його подальшого використання у навчально-виховній діяльності з учнями.

Нині професійна компетентність учителя початкових класів – це не лише оволодіння знаннями, уміннями та досвідом з виконання професійних функцій, але й уміння самореалізовуватися в пізнавальній діяльності, чітко, логічно і доступно доносити свої думки до учнів та забезпечувати організацію співпраці у вирішенні завдань оздоровчо-спортивного напрямку. При цьому компетентність учителя являє собою систему мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує здійснення ним усіх етапів інноваційної професійної діяльності: від моделювання та прогнозування до впровадження нововведень [8].

Тому важливо зупинитися на аналізі факторів та нових підходів до підготовки вчителя, досліджених та апробованих науковцями. Серед них Л. Хомич виділяє такі [11]:

- соціально-економічні, які нерозривні із змінами в суспільній свідомості і виникненням та входженням до вжитку нових цінностей у галузі освіти, що виражаються в наданні переваги саморозвиткові, самовихованню, самоосвіті над традиційною передачею знань, умінь і навичок; особистісним цінностям та інтересам надається перевага над навчальними планами і програмами; створенню умов для гармонізації людських відносин із природою і суспільством, державою та іншими людьми;

- практичні, що викликані сучасними соціально-економічними перетвореннями, появою нових типів навчально-виховних закладів, на відміну від однотипних загальноосвітніх шкіл; природно, що для цього потрібен і сучасний учитель зі сформованою здатністю до професійної діяльності, який уміє діяти самостійно, оволодівати в процесі психолого-педагогічної підготовки спеціальними вміннями і навичками взаємодії й спілкування, підготовка якого відповідає сучасним вимогам;

- теоретичні, зумовлені як соціально-економічними, так і практичними змінами в розвитку галузі освіти; педагогічна освіта

розвивається шляхом формування в майбутніх учителів цілісного уявлення про свою професійну діяльність, через що більшість педагогічних закладів України у навчальні плани включає інтегровані курси психолого-педагогічних дисциплін і на цій основі цілеспрямовано організовують формування професійно важливих якостей майбутнього вчителя, його професійної свідомості і поведінки, а також сприяє розвитку індивідуальності.

На нашу думку, основний напрям ВНЗ щодо підготовки вчителя початкової школи до організації оздоровчо-спортивної роботи полягає не в акцентуванні трансляції знань, як це найчастіше відбувається сьогодні, а в створенні мотивації освіти, особистісному самовдосконаленні, активізації життєвої позиції, вихованні у студентів таких якостей, як: комунікативність, тактовність, критичність, креативність тощо. Це дозволить надалі подолати об'єктивно чинне протиріччя між постійно мінливими вимогами і можливостями системи освіти, оскільки соціально-політичні та суспільно-політичні фактори не тільки впливають на загальні перспективи розвитку освіти, але й висувають принципово нові вимоги до всіх його структур і до його головної постаті – вчителя.

Чим нижчий рівень грамотності педагога щодо питань оздоровчо-спортивної роботи, тим менш ефективним є педагогічний вплив на учнів у цьому напрямі. Педагог повинен володіти важливими професійними якостями, що дозволяють генерувати плідні педагогічні ідеї та забезпечують позитивні педагогічні результати. Серед цих якостей можна виділити високий рівень професійно-етичної, комунікативної, рефлексивної культури; здатність до формування і розвитку особистісних креативних якостей; знання формування та функціонування психічних процесів, станів і властивостей особистості, особливостей організації процесів навчання і виховання, пізнання інших людей і самопізнання, творчого вдосконалення людини; основ здоров'я, здорового способу життя (ЗСЖ); володіння знаннями основ проектування і моделювання здоров'язберігаючих технологій у навчальних програмах і заходах; уміння прогнозувати результати власної діяльності, а також здатність до вироблення індивідуального стилю педагогічної діяльності. Для ефективного впровадження в педагогічну практику ідей здорового способу життя популяризації спорту, необхідно вирішити ряд проблем, серед них, зміна світогляду вчителя, його ставлення до себе, свого життєвого досвіду щодо усвідомлення власних почуттів, переживань з позиції проблем оздоровчо-спортивного напрямку.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Узагальнюючи зазначене вище, вважаємо, що підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації оздоровчо-спортивної роботи з учнями набуває ефективності, якщо будуть реалізовані такі педагогічні умови: створення освітнього середовища, спрямованого на формування позитивної мотивації до оволодіння знаннями й уміннями щодо спортивної освіти молодших школярів; оновлення змісту нормативних навчальних дисциплін навчального плану підготовки вчителів початкових класів питаннями

оздоровчо-спортивної тематики та введення до переліку вибіркових навчальних дисциплін спецкурсу «Оздоровчо-спортивна освіта молодших школярів»; набуття студентами досвіду організації оздоровчо-спортивної роботи молодших школярів під час педагогічної практики.

Підготовку фахівців до оздоровчо-спортивної діяльності потрібно здійснювати ще в період навчання майбутнього педагога у вищому навчальному закладі. В освітньому просторі закладу необхідно створити умови, які сприятимуть формуванню у майбутніх учителів правильного ставлення до здоров'я як основної цінності людини, що значно стимулюватиме їх рефлексивну діяльність та усвідомлення особистої відповідальності за здоров'я своїх вихованців.

Перспективи подальших наукових досліджень ми вбачаємо в аналізі стану оздоровчо-спортивної грамотності вчителя початкових класів.

Список використаних джерел:

1. Абдуллина О. А. Общепедагогическая подготовка в системе высшего педагогического образования : для пед. спец. высш. учеб. заведений. – 2-е изд., перераб. и доп. / О. А. Абдуллина. – М. : Просвещение, 1990. – 141 с.
2. Богданова І. М. Професійно-педагогічна підготовка вчителя / Інна Михайлівна Богданова // Початкова школа. – 1994. – № 5. – С.11–13.
3. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2009. – 616 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 351 с.
5. Долинський Б. Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності : монографія / Б. Т. Долинський. – Одеса : Видавець М. П. Черкасов, 2010. – 269 с.
6. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія / І. А. Зязюн. – Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.
7. Коробченко А. А. Проблеми особистісно орієнтованого навчання у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bdpu.Org/scientific_published/2005/pedagogics_4_2005/1.
8. Костікова І. І. Сучасні методологічні підходи професійної підготовки вчителя засобами інформаційно-комунікаційних технологій // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 8. – С. 79–83.
9. Лісова С. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх вчителів технологій до інноваційної діяльності / С. В. Лісова // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб.наук.пр.: наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне : РДГУ, 2015. – Вип. 11 (54). – С. 229–233.
10. Поніманська Т. І. Підготовка студентів до інноваційної педагогічної діяльності : навч. посіб. / Т. І. Поніманська, Л. А. Машкіна. – Хмельницький, 1998. – 56 с.

11. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л. О. Хомич. – К. : Магістр-S, 1998. – 201 с.

REFERENCE TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Abdullina O.A. Obshhepedagogicheskaja podgotovka v sisteme vysshego pedagogicheskogo obrazovanija [Pedagogical training in higher pedagogical education]. – 2-e izd., pererab. i dop. / O.A. Abdullina. – M. : Prosveshhenie, 1990. – 141 s. (in Russian)
2. Boghdanova I. M. Profesiyno-pedahohichna pidhotovka vchytelya [Professional and pedagogical training of teachers] / I.M. Boghdanova // Pochatkova shkola. – 1994. – №5. – S.11-13. (in Ukrainian)
3. Volkova N. P. Pedahohika [Pedagogics] / N. P. Volkova. – K. : Akademvydav, 2009. – 616 s. (in Ukrainian)
4. Dychkivska I.M. Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohii [Innovation educational technology] / I.M.Dychkivska. – K.: Akademvydav, 2004. – 351s. (in Ukrainian)
5. Dolynsky B. T. Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv do formuvannya zdorovyazberezhuvalnykh navychok i vmin u molodshykh shkolyariv u navchalno-vykhovniy diyalnosti]: monohrafiya [Theoretical-methodical bases of training future teachers to the formation of health skills in primary school children in educational activities] : monographia] / B. T. Dolynsky. – Odesa : Vydavets M. P. Cherkasov, 2010. – 269 s. (in Ukrainian)
6. Zyazyun I. A. Filosofiya pedahohichnoyi diyi] : monohgrafia [The philosophy of the pedagogical action] / I. A. Zyazyun. – Cherkasy : ChNU im. Bohdana Khmelnytskoho, 2008. – 608 s. (in Ukrainian)
7. Korobchenko A.A. Problemy osobystisno oriyentovanoho navchannya u vyshchykh navchalnykh zakladakh [Problems of personality oriented teaching in higher education [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://bdpu.Org/scientific_published/2005/pedagogics_4_2005/1. (in Ukrainian)
8. Kostikova I. I. Suchasni metodolohichni pidkhody profesiynoyi pidhotovky vchytelya zasobamy informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy [Modern methodological approaches to teacher training by means of information and communication technologies] // Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. – 2008. – №8. – S. 79-83. (in Ukrainian)
9. Lisova S. V. Pedahohichni umovy pidhotovky maybutnikh vchyteliv tekhnolohiyi do innovatsiynoyi diyalnosti [Pedagogical conditions of training future teachers of technologies to innovate activity] / S. V. Lisova // Onovlennya zmistu, form ta metodiv navchannya i vykhovannya v zakladakh osvity : zb. nauk. pr. : nauk. zap. Rivnen. derzh. humanit. un-tu. – Rivne : RDGHU, 2015. – Vyp. 11 (54). – S. 229–233. (in Ukrainian)
10. Ponimanska T.I. Pidhotovka studentiv do innovatsiynoyi pedahohichnoyi diyalnosti] [Training of students for innovative educational activity] / T.I.Ponimanska, L.A.Mashkina. – Khmelnytsky, 1998. - 56 s. (in Ukrainian).

11. Khomych L. O. Profesiyno-pedahohichna pidhotovka vchytelya pochatkovykh klasiv : monohrafia [Professional and pedagogical training of primary school teachers : monografia] / L. O. Khomych. – K. : Maghistr-S, 1998. – 201 s. (in Ukrainian)

Аннотация. В статье раскрываются перспективы подготовки учителей начальных классов к инновационной педагогической деятельности в оздоровительно-спортивной работе. Доказано, что решать проблему подготовки специалиста по оздоровительно-спортивной работе нужно еще в период обучения будущего педагога в высшем учебном заведении. В образовательном пространстве нужно создать условия, способствующие формированию у будущих учителей правильного отношения к здоровью как основной ценности человека, что значительно повлияет на их рефлексивную деятельность и осознание личной ответственности за здоровье своих воспитанников.

Ключевые слова: инновация, оздоровительно-спортивная работа, высшее учебное заведение.

Abstract. The article reveals the perspectives for training primary school teachers for innovative teaching activity in health and sports activity. It is investigated that the problem of the training of specialists in health and sports activity should be done during the period of study in higher education institutions. These institutions must create conditions to promote the formation of the right attitude to health as a basic human value that will greatly stimulate future teachers' reflective activity and awareness of personal responsibility for the health of students. The main aim of the university regarding the training of teachers of elementary school to the organization of healthy and sports activity is not only to emphasize transmission of knowledge, but to create motivation for getting education, for personal self-improvement; to activate position in life, to train such features as: communication, tactfulness, criticality, creativity etc. This will lead to overcome contradictions between the ever-changing demands and opportunities of the education system.

Keywords: innovation, health and sport activity, higher education establishment.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2016

С. Г. Долженко

ПОПЕРЕДЖЕННЯ НЕУСПІШНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА (50-80-ті роки ХХ ст.)

Анотація. У статті проаналізовано праці психологів, педагогів, учених (50–80-х років ХХ ст.) з проблеми неспішності молодших школярів. Розкрито причини шкільної неспішності дітей, визначені критерії неспішності та шляхи її подолання у педагогічній думці